

lematike v ožjem pogledu, turizma in urbane geografije in v devetdesetih letih na področje politične geografije. O tem je pisal v številnih znanstvenih razpravah, to vključeval v učbenike in strokovne članke. Napisal je knjigo *Jugoslovanska ekonomska emigracija u Švedsku* (1976) in učbenik *Turistička geografija*, ki je doživel 11 ponatisov in je dolga leta koristno služil tudi slovenskim študentom geografije.

Njegovo znanstveno kvaliteto potrjujejo številna predavanja v tujini in študentom na ameriških univerzah, kjer je skupaj predaval več kot štiri leta. Bil je odličen predavatelj in njegova predavanja, nastopi na znanstvenih simpozijih in kongresih, a tudi vsi drugi javni nastopi so bili doživetje. Na univerzah po Evropi, ZDA in Kanadi je opravil 28 predavanj o politično-geografski problematiki Hrvaške po letu 1990. Kar 41 predavanj je imel še na univerzah, javnih srečanjih in za politike. Upravičeno lahko trdim, da je prav s svojimi predavanji izredno veliko prispeval k ugledu in afirmaciji geografije ter k njeni popularizaciji. Svoje bogato strokovno znanje je uveljavljal tudi pri številnih drugih aktivnostih, ki so vse bile na kakršen koli način povezane s pedagoškim delom. Pripravil je vrsto televizijskih in radijskih oddaj, urejal in pisal je v *Geografski horizont* in bil urednik časopisa *Priroda*. Njegovo neumorno delovanje mu je prineslo članstvo v vrsti domačih in tujih strokovnih organizacij.

»... *Ti samo govori slovenski, jaz Te vse razumem...*« je Zlatko vedno rekel v najinem štiridesetletnem druženju, tudi na zadnjem skupnem terenskem delu predlani na Pašmanu s študenti in profesorji iz Zagreba, Zadra, Ljubljane in Bayreutha. Bil je velik prijatelj ne le številnim slovenskim geografom najmanj treh generacij, ampak tudi slovenske geografije. Velikokrat je predaval našim študentom, vodil svoje študente na ekskurzije po Sloveniji, predaval je v Geografskem društvu in sodeloval na številnih simpozijih v Sloveniji. Še predlani je predaval na našem mednarodnem simpoziju, bili smo skupaj na simpoziju o regionalno-razvojni problematiki v Zagrebu in lani na medinštitutskem seminarju v Pazinu. Brez njega si naših strokovnih srečanj enostavno ni bilo mogoče predstavljati, in to je tudi cenil. Veliko zaslug za prijateljske in odlične odnose med slovenskimi in hrvaškimi geografi, med geografskima univerzitetnima oddelkoma in med obema geografskima zvezama ima prav Zlatko Pepeonik. Za vse to ga je Zveza geografskih društev Slovenije leta 2001 imenovala za njenega častnega člana. Ne nazadnje pa je bil Zlatko Pepeonik tudi dolgoletni član uredniškega odbora Geografskega vestnika!

Mirko Pak

Dvajseta obletnica Ljubljanskega geografskega društva

Ljubljana, 10. 2. 2004

Dvajset let morda ni dolga doba, vendar si številne dejavnosti, ki so se zvrstile v tem obdobju, predvsem pa ljudje, ki so oblikovali in vodili društveno delo, vsekakor zaslužijo primerno pozornost. Slavnostna prireditev je bila 10. februarja 2004 v Prešernovi dvorani Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Program je obsegal pogovor oziroma okroglo mizo z nekdanjimi predsedniki (dr. Matjaž Jeršič, dr. Karel Natek, dr. Matej Gabrovec, dr. Irena Rejec Brancelj) in s sedanjim predsednikom mag. Alešem Smrekarjem, geografsko razpredanje pa je popestrila nadobudna violinistka Anja Bukovec, na koncu pa je sledila še pogostitev. Gostje, večinoma so bili to naši aktivni člani, so domov odšli bogatejši za nekatere spomine in misli, ki so jih zaupali sogovorniki, in za čivink, piščalko, s katero so trnovski ptičarji privabljali šoje.

V uradnem delu smo se dotaknili priprav na formalno ustanovitev in prvi let samostojne društvene poti. Zadnji dve desetletji sta namreč le eno izmed obdobjev v njegovem delovanju. Začetki segajo daleč nazaj, prvi v daljnje leto 1922, ko je tedaj ustanovljeno Slovensko geografsko društvo prevzelo prvenstveno vlogo v razvoju slovenske geografije in stanovske organiziranosti. V želji, da bi k društvenemu delu in k aktivnostim pritegnili čim več geografov, včasih pa tudi zaradi zunanjih pritiskov, se je v svoji 80 let dolgi zgodovini večkrat organizacijsko preoblikovalo. Tako je bila leta 1960 kot četrta regionalna podružnica (za mariborsko, celjsko in kranjsko) ustanovljena podružnica v Ljubljani, ki je bila predhodnica današnjega društva. Njene aktivnosti so bile tesno prepletene z delovanjem Slovenskega geografskega društva, od katerega je prevzela organizacijo predavanj in ekskurzij za ljubljansko območ-

je. Sredi šestdesetih let se je podružnica preimenovala v Ljubljanski aktiv, ki je v nespremenjeni obliki deloval do leta 1984, ko se je preoblikoval v Ljubljansko geografsko društvo (LGD).

Nastanek LGD je povezan z notranjo reorganizacijo geografske stanovske organizacije, kar je bila politična odločitev, povezana z novo zakonodajo o društvih. Društvena dejavnost se je morala bolj regionalno oziroma policentrično organizirati. Zaradi dolgotrajnega usklajevanja statuta je bilo LGD za gorenjskim, dolenskim in mariborskim društvom četrto ustanovljeno društvo, nam je zaupal Matjaž Jeršič. Istočasno se je Slovensko geografsko društvo preoblikovalo v Zvezo geografskih društev Slovenije. Le-to so sestavljala posamezna regionalna društva. Geografe iz osrednjega dela Slovenije je povezovalo LGD, ki je nadaljevalo s starimi aktivnosti in uvajalo nove, obenem pa je ostajala stara delitev aktivnosti. V domeni ZGDS so bile znanstvene zadeve (izdajanje revij, znanstveni simpoziji), LGD pa je organiziralo poljudna predavanja in strokovne ekskurzije. Osamosvojitve je, kot je povedal Matej Gabrovec, olajšala finančno poslovanje, še posebej ostalih regionalnih društev. Njihovo poslovanje je bilo zaradi uporabe bančnega računa v Ljubljani dokaj komplicirano, potem pa je bilo tekoče delo precej poenostavljeno.

Društvo temelji na članih in aktivnostih, ki bi člane privabljal in zadovoljevale njihove potrebe, želje, pričakovanja, ali kot je v pogovoru povedal Karel Natek, društvo mora ponuditi tisto, kar ljudje mogoče niti sami ne vedo, da potrebujejo. Ustvarjanje privlačnega programa je ena izmed osnovnih nalog. Tako so se osnovnemu programu, ki se je oblikoval že sredi šestdesetih let, to je predavanjem (6 ali 7 letno) in ekskurzijam (6 letno in prvomajska v tujino) pridružile nove: geografski večeri, s katerimi smo želeli oživiti in razmahniti strokovno in znanstveno diskusijo. Da bi na ekskurzije privabili več udeležencev, smo izvedli postopek za njihovo uvrstitev v Katalog stalnega strokovnega izpopolnjevanja, kar je postalo ustaljena praksa. Preizkusili smo se tudi v založniški dejavnosti in tako je nastala zbirka diapozitivov o Sloveniji in po posameznih celinah, namenjena v prvi vrsti učiteljem geografije in zemljepisa. V zadnjih letih smo izdali nekaj vodnikov, ki so nastali kot gradivo za ekskurzije v tuji-

IGOR LAPAJNE

Vsi predsedniki Ljubljanskega geografskega društva: dr. Matjaž Jeršič, dr. Karel Natek, dr. Matej Gabrovec, dr. Irena Rejec Brancelj in mag. Aleš Smrekar.

no in po Sloveniji. Publikacija, na katero smo najbolj ponosni, to je knjiga Ljubljana – geografija mesta, je nastala ob 18. zborovanju slovenskih geografov Ljubljana 2000, izvedeno v organizaciji LGD. Najnovejša društvena aktivnost pa so strokovne ekskurzije, namenjene srednješolcem v okviru obveznih izbirnih vsebin.

Naši člani so v prvi vrsti geografi in ljubitelji geografije, ki jim redno plačevanje članarine omogoča udeležbo na društvenih aktivnostih in ugodno naročniško ceno Geografskega obzornika in Geografskega vestnika. Naraščanju (ali upadanju) števila članov je zaradi pogostih organizacijskih sprememb težko slediti. V zapisniku občnega zbora iz leta 1968 je zapisano, da ima Ljubljanski aktiv 190 rednih in 30 izrednih članov (študentov). Čez dve leti pa je v zapisniku občnega zbora zapisano, da ima samo še 50 članov. Očitno je v tem času aktiv doživljal hude čase, saj je Mirko Pak v Geografskem vestniku 45 zapisal, da je odbor Ljubljanskega aktiva »... doživel tolikšne kadrovske spremembe, da so posledice vidne še danes. Predvsem je želel pritegniti k sodelovanju več geografov, ki poučujejo na šolah in geografov zaposlenih v praksi, kar mu kljub prizadevanju ni uspelo ...«. Boljše čase je aktiv dočakal leta 1978, ko je imel okoli 200 članov, kasneje pa se je število ponovno zmanjšalo. Leta 1981 je bilo »... 120 članov, od katerih jih 60–70 % plačuje članarino ...«, je zapisano v zapisniku Izvršnega odbora. Leta 1996 je imelo LGD 330 članov, danes pa 296. Bolj kot število članov je pomembna njihova aktivnost oziroma neaktivnost. Kljub prizadevanjem in različnim načinom obveščanja so nekatere aktivnosti dokaj slabo obiskane. Da bi se na ekskurzijo prijavilo 67 članov, kot se jih je leta 1982, in sicer na Velebit, je danes nemogoče pričakovati. Geografi v šolah so preobremenjeni s prilagajanjem na neprestane spremembe, pa tudi sicer je bogata ponudba v sodobnem globaliziranem svetu prej slabost kot prednost. Bistvo pa je, da se je v društvu izoblikovalo jedro, ki diha z njegovimi aktivnostmi. V prihodnje bi bilo treba več pozornosti nameniti geografom, ki delajo zunaj izobraževalnih in znanstvenih institucij, na primer na raznih ministrstvih.

V teh letih je društvo stremelo k boljši povezanosti in razvijanju medsebojnega sodelovanja, zlasti k povezovanju geografskih društev doma, nekaj pa je bilo tudi posameznih primerov sodelovanja v tujini. Že v nekdanjem Ljubljanskem aktivu je obstajal koordinacijski odbor za sodelovanje s tujino, v kasnejšem samostojnem društvu takega organa ni bilo, posamezni stiki pa so se vzpostavljali zlasti na pobudo posameznikov. Matej Gabrovec je omenil dva primera zglednega sodelovanja v obliki visokokvalitetnih strokovnih ekskurzij, in sicer za švicarske študente iz Züricha in za belgijske študente iz Bruslja, in na drugi strani za slovenske geografe v Švico in Belgijo. Zadnji, še svež primer pa je prvomajska ekskurzija na Irsko, pri kateri so sodelovali lokalni geografi. V slovenskem prostoru poteka najplodnejše sodelovanje z Društvom mladih geografov Slovenije, in sicer v obliki skupnih ekskurzij, predavanj, finančne pomoči pri izdajanju Geomixa, na prireditvi ob našem jubileju pa so nam pomagali pri izvedbi neformalnega dela srečanja. Kljub temu, da se je Študentska sekcija, ki je v okviru našega društva nastala konec osemdesetih let, leta 1997 odcepila, se naše poti prepletajo, dejavnosti pa dopolnjujejo in bogatijo. Še vedno so naš podmladek in zato nas ob vsakem njihovem poročilu prevzame val navdušenja in občudovanja nad njihovo zagnanostjo in »mobilno močjo«. Domišljamo si, da so najbolj aktiven, ploden in inovativen del društva.

Društvo je kot mozaik, sestavljen iz tisočeri delcev, ki šele ob povezovanju in sodelovanju uspevajo kot usklajena celota. V prvi vrsti so tu člani, ki z aktivno udeležbo spodbujajo vodstvo in ga obenem tudi nadzorujejo. Drugi, zelo pomemben člen pa je vodstvo, katerega naloga je organizirati in koordinirati dejavnosti ter zagotoviti nemoteno delovanje. Kar pa zahteva mnogo osebne angažiranosti na eni in razumevanje za postranske aktivnosti in s tem nastale stroške s strani nadrejenih na drugi strani. Društvo je od vseh nas in bo samo tako, kot ga bomo naredili: od nas je odvisna prihodnost; od naših prizadevanj in čuta stanovske pripadnosti. Formalna organiziranost je pri tem precej nepomembna. Ob dvajsetletnici LGD in ob štiriinštiridesetletnici ljubljanske podružnice Slovenskega geografskega društva želim, da bi vedno znova zmoglo dovolj zagona in ustvarjalne moči za izpolnjevanje svojega poslanstva. Upam, da bo Ljubljansko geografsko društvo še naprej igralo vidno vlogo v slovenski geografiji.

Mimi Urbanc